

Ár 2021, fimmtudaginn, 21. október er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Auður Inga Ingvarsdóttir, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Magnús Fannar Sigurhansson og Lilja Jensen.

Fyrir er tekið **mál nr. 10/2021**:

Málskotsaðili M
gegn
fjármálafyrirtækinu F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 5. ágúst 2021, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri sama dag. Með tölvupósti nefndarinnar 6. ágúst 2021, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Athugasemdir varnaraðila bárust með bréfi dags. 13. september 2021 og voru þær sendar sóknaraðila í tölvupósti 16. september 2021. Athugasemdir sóknaraðila við þeim bárust 20. september 2021.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 7. og 21. október 2021.

II.

Málsatvik

Þann 2. apríl 2007 gaf sóknaraðili út veðskuldabréf nr. x til fjármálafyrirtækisins FF að jafnvirði 4.000.000 kr., í eftirtöldum myntum og hlutföllum: 70% í svissneskum frönskum og 30% í japönskum jenum. Samkvæmt skilmálum veðskuldabréfsins var gjalddagi fyrstu afborgunar 2. maí 2007. Lánið skyldi bera vexti samkvæmt nánari útlístu á skuldabréfinu. Þá skyldi sóknaraðili endurgreiða lánið með 480 mánaðarlegum afborgunum. Til tryggingar greiðslu lánsins var fasteignin að A í Reykjavík, sett að veði með þriðja veðrétti og uppfærslurétti.

Samkomulag um tímabundna breytingu á greiðslutilhögun skuldarinnar var gert árið 2009 og aftur 2011, þannig að gjaldföllnum afborgunum, vöxtum, dráttarvöxtum og kostnaði var skeytt við höfuðstól lánsins í myntum lánsins miðað við gengi mynta hjá Seðlabanka Íslands.

Þann 31. desember 2013 var veðskuldabréfið framselt til varnaraðila F, sbr. áritun á bakhlið veðskuldabréfsins.

Árið 2011 var skuld samkvæmt láninu endurreiknuð í samræmi við 18. gr. laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu, þar sem skuldabréfið innihélt ólögmdæta gengistryggingu í bága við VI. kafla laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu. Skuldin var endurreiknuð með hliðsjón af dómum Hæstaréttar í málum nr. 600/2011 og 464/2012 er vörðuðu endurútreikning gengistryggðra lána.

Þann 22. maí 2014 var sóknaraðila tilkynnt um niðurstöðu endurútreiknings. Samkvæmt endurútreikningi nam höfuðstóll skuldarinnar 4.972.288 kr. Sóknaraðili

greiddi ekki af skuldinni eftir endurútreikning og var skuldin því gjaldfelld vegna vanskila miðað við 2. júní 2014, með heimild í skilmálum veðskuldabréfsins.

Þann 25. nóvember 2015 var fasteignin A seld á nauðungaruppboði og lýsti varnaraðili kröfu við uppboðið vegna skuldabréfsins. Verðmæti eignarinnar dugði ekki til uppgreiðslu á skuldum samkvæmt fyrsta og öðrum veðrétti og fékkst því takmarkað greitt inn á skuldabréf nr. x á þriðja veðrétti.

Þann 27. nóvember 2017 sendi varnaraðili aðfararbeiðni til sýslumanns og lauk henni með því að árangurslaust fjárnám var gert hjá sóknaraðila þann 11. desember 2017.

Þann 2. júní 2021 óskaði sóknaraðili eftir því að skuldin yrði felld niður vegna fyrningar. Varnaraðili hafnaði þeirri beiðni með tölvupósti þann 11. júní 2021. Í kjölfarið sendi sóknaraðili kvörtun til úrskurðarnefndarinnar.

III.

Umkvörtunarefni

Sóknaraðili krefst viðurkenningar á því að skuld samkvæmt veðskuldabréfi nr. x sé fyrnd. Sóknaraðili krefst þess að varnaraðili felli skuldina niður og láti af öllum frekari innheimtum kröfunnar.

Sóknaraðili vísar til bráðabirgðaákvæðis XIV. laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu, sbr. 2. gr. breytingarlaga nr. 151/2010, kröfu sinni til stuðnings. Þá vísar sóknaraðili til dóms Landsréttar í máli nr. 741/2019. Byggir sóknaraðili á því að í málinu hafi Landsréttur slegið því föstu að með umræddu ákvæði hafi kröfum sem þessum verið markaður sérstakur fyrningarfrestur sem gangi framur almennum fyrningarreglum. Því geti kröfulýsing og aðfararbeiðni varnaraðila ekki hafa framlengt fyrningartímann lengur en til 16. júní 2018. Sóknaraðili bendir á í því sambandi að sérreglur gangi framur almennum reglum og yngri lög gangi framur eldri lögum samkvæmt almennum lögskýringarreglum. Bráðabirgðaákvæði XIV. sé bæði sértækara og yngra en hin almennu ákvæði laga nr. 14/1905 um fyrningu skulda og annarra kröfuréttinda, sem giltu þegar lánið var tekið. Sama eigi við um ákvæði 2. mgr. 12. gr. og 3. mgr. 49. gr. laga nr. 90/1991 um nauðungarsölu og 52. gr. laga nr. 90/1989 um aðför, en þau kveði ekki sérstaklega á um lengd fyrningartíma. Þá bendir sóknaraðili á að fleiri fordæmi séu fyrir sérákvæðum laga um styttri fyrningartíma en myndi annars leiða af almennum fyrningarreglum, sbr. t.d. 165. gr. laga nr. 21/1991 um gjaldþrotaskipti.

Sóknaraðili byggir á því að kröfulýsing varnaraðila við nauðungarsöluna og árangurslausa fjárnámið breyti engu um slit á fyrningu þar sem hvorugt geti hafa lengt fyrningartíma hinnar meintu kröfu umfram það tímamark sem leiða megi af bráðabirgðaákvæði XIV. laga nr. 38/2001, eða 16. júní 2018.

Í viðbótarathugasemdom byggir sóknaraðili á því að varnaraðili telji sig hafa komið kröfunni undan gildissviði bráðabirgðaákvæðis XIV. laga nr. 38/2001, með árangurslausu fjárnámi þann 11. desember 2017. Sóknaraðili hafnar þeim málalíbúnaði. Auk þess hafnar sóknaraðili tilvísun varnaraðila til 10. gr. laga nr. 14/1905 um fyrningu skulda og annarra kröfuréttinda.

Sóknaraðili telur varnaraðila ekki gera nógu skýran greinarmun á reglum um fyrningarslit annars vegar og reglum um fyrningartíma hins vegar.

Þá mótmælir sóknaraðili afstöðu varnaraðila þess efnis að málsatvik séu ekki sambærileg þeim sem uppi voru í Landsréttarmáli nr. 741/2019. Að mati sóknaraðila hefur dómurinn ótvírætt fordæmisgildi. Í málinu hafi sérregla bráðabirgðaákvæðis XIV. laga nr. 38/2001 ráðið bæði upphafi og endalokum fyrningartíma kröfuréttindanna.

Upphaf fyrningartíma kröfunnar sé því 16. júní 2010 og endalok 16. júní 2018, en sá tími sé liðinn.

Sóknaraðili áréttar að engu gildi hvort fyrningu hafi verið slitið með fjárnámi þann 11. desember 2017, af þeirri ástæðu að endalok fyrningartímans hafi verið þann 16. júní 2018 í samræmi við bráðabirgðaákvæði XIV. laga nr. 38/2001. Þess vegna teljist hin umþrættu kröfuréttindi fyrnd.

IV.

Athugasemdir varnaraðila

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Byggir varnaraðili á því að fyrningu skuldarinnar hafi verið slitið með innheimtuaðgerðum. Vísar varnaraðili til þess að bráðabirgðaákvæði XIV. laga nr. 38/2001 takmarki ekki rétt varnaraðila til að slíta fyrningu kröfunnar samkvæmt öðrum ákvæðum laga. Samkvæmt bráðabirgðaákvæði XIV. reiknist fyrningafrestur uppgjörskrafna vegna ólögmastrar verðtryggingar lánsamninga í formi gengistryggingar frá 16. júní 2010 og skuli vera átta ár þeim tíma.

Varnaraðili vísar til þess að ýmis sjónarmið hafi legið til grundvallar lagasetningu sem meðal annars vörðuðu stöðugleika fjármálakerfisins, sbr. greinargerð með frumvarpi til laga nr. 38/2014. Samkvæmt greinargerð með frumvarpi til laganna væri kveðið á um almenn viðmið í tengslum við það hvernig standa bæri að endurútreikningi lána þegar ákvæði um vexti og verðtryggingu reyndust ógild. Að mati varnaraðila hafi ætlun löggjafans ekki staðið til þess að hrófla við almennum reglum um fyrningarslit, heldur hafi ætlunin verið að setja sérstakar reglur um fyrningartíma fyrir afmarkaða tegund krafna. Vísar varnaraðili til þess að ef ætlunin hafi verið að takmarka möguleika kröfuhafa við að slíta fyrningu á nefndum kröfum, eftir að uppgjör hafi farið fram með endurútreikningi, hefði það verið tekið fram með afdráttarlausum hætti í lögunum. Af því leiði að almennar reglur um fyrningarslit gildi um kröfuna.

Varnaraðili byggir á því að krafa samkvæmt skuldabréfi nr. 715071 fyrnist á tíu árum, sbr. 10. gr. laga nr. 14/1905 og 1. mgr. 5. gr. laga nr. 150/2007. Á grundvelli bráðabirgðaákvæðis XIV. laga nr. 38/2001 hafi krafan fyrst geta talist fyrnd þann 16. júní 2018. Fyrningu kröfunnar hafi hins vegar verið slitið þann 27. nóvember 2017, með því að varnaraðili sendi sýslumanni beiðni um aðför hjá sóknaraðila sem lauk með árangurslausu fjárnámi þann 11. desember 2017, sbr. 52. gr. laga nr. 90/1989 um aðför. Samkvæmt nýjum fyrningarfresti fyrnist krafan að öllu óbreyttu þann 11. desember 2027. Þá vekur varnaraðili athygli á því að í millitíðinni hafi bankinn lýst kröfu sinni við fyrrnefnt uppboð á fasteigninni A.

Varnaraðili byggir á því að málsatvik í þessu máli séu ekki sambærileg málsatvikum í dómi Landsréttar frá 13. nóvember 2020, í máli nr. 741/2019. Í því máli hafi krafa stefnda verið fyrnd við málshöfðun þar sem kröfuhafi hafi ekki rofið fyrningu kröfunnar fyrir það tímamark.

Þá vísar varnaraðili til þess að ákvæði 165. gr. laga nr. 21/1991 hafi að geyma fyrirmæli um bæði fyrningartíma og slit fyrningar. Sambærileg fyrirmæli komi ekki fram í bráðabirgðaákvæði XIV. laga nr. 38/2001, sem leiði til þess að almennar reglur gildi um slit fyrningar fyrir þá tegund krafna.

V.

Niðurstaða

Ágreiningur málsaðila lýtur að því hvort að skuld samkvæmt veðskuldabréfi nr. x teljist fyrnd á grundvelli bráðabirgðaákvæðis XIV. laga nr. 38/2001, eða hvort varnaraðili teljist hafa slitið fyrningu með innheimtuaðgerðum sínum í nóvember 2017. Aðilar deila ekki um það að skuldabréfið teljist innihalda ólögmdæta gengistryggingu sem brjóti í bága við ákvæði VI. kafla laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu. Þá er jafnframt óumdeilt að bráðabirgðaákvæði XIV. laga nr. 38/2001 gildi um fyrningartíma kröfunnar.

Lög nr. 151/2010 tóku gildi 28. desember 2010, en samkvæmt bráðabirgðaákvæði nr. XIV skyldi fyrningarfrestur uppgjörskrafna vegna ólögmdætrar verðtryggingar lánessamninga í formi gengistryggingar reiknast frá 16. júní 2010. Upphaf fyrningarfrests samkvæmt lögnum miða við þann dag er niðurstaða Hæstaréttar um ólögmdæti gengistryggingar varð kunn, þ.e. 16. júní 2010. Þann 26. maí 2014 tóku svo gildi lög nr. 38/2014, en í þeim var kveðið á um að fyrningarfrestur þessara uppgjörskrafna skyldi vera átta ár frá tímamarkinu 16. júní 2010, þ.e. til 16. júní 2018. Í greinargerð sem fylgdi síðarnefndu lögnum er ítarlega farið yfir forsögu og markmið lagasetningarinnar. Af greinargerð með frumvarpi til laganna má ráða að til grundvallar lagasetningunni hafi ýmis sjónarmið legið að baki sem meðal annars vörðuðu stöðugleika fjármálakerfisins. Umrædd lagasetning var talin nauðsynleg til að tryggja samræmda, sanngjarna og skilvirka meðferð ólögmdætra gengislána, meðal annars þannig að fjármálafyrirtækjum og skuldurum gæfist ákveðið svigrúm til þess að taka afstöðu til endurútreiknings án þess að það kynni að leiða til fyrningar endurgreiðslukrafna lántaka.

Af umfjöllun frumvarps í tengslum við framangreint bráðabirgðaákvæði má ráða að með ákvæðinu sé verið að marka tilteknum kröfum sérstakan fyrningarfrest sem gangi framur almennum fyrningarfresti. Ákvæðið fjallar hins vegar ekki sérstaklega um slit á fyrningu á þessum tilteknu kröfum. Ganga verður út frá því að það hafi ekki verið ætlun löggjafans með lagasetningunni að hrófla við almennum reglum sem gilda um fyrningarslit. Ef ætlunin hefði verið að takmarka möguleika kröfuhafa við að slíta fyrningu á þessum tilteknu kröfum, eftir að uppgjör hafi farið fram með endurútreikningi, má ætla að það hefði verið tekið fram með skýrum og afdráttarlausum hætti í lögnum. Af þessu leiðir að almennar reglur um fyrningarslit gilda um kröfuna.

Samkvæmt 52. gr. laga nr. 90/1989 um aðför er fyrningu aðfararhæfrar kröfu slitið, ef aðfararbeiðni berst héraðsdómara eða sýslumanni fyrir lok fyrningartíma og gerðinni er síðan fram haldið án ástæðulauss dráttar. Þann 27. nóvember 2017 sendi varnaraðili sýslumanni beiðni um aðför hjá sóknaraðila, sem lauk með árangurslausu fjárnámi hjá sóknaraðila þann 11. desember 2017. Að mati sóknaraðila voru framangreindar innheimtuaðgerðir varnaraðila ekki til þess fallnar að slíta fyrningu kröfunnar í ljósi bráðabirgðaákvæðis XIV. sem markaði endalok fyrningartímans þann 16. júní 2018. Ekki er unnt að fallast á framangreinda málsástæðu sóknaraðila, enda myndi sá skilningur leiða til þess að fjármálafyrirtæki hefðu enga möguleika á að slíta fyrningu uppgjörskrafna sem féllu undir bráðabirgðaákvæðið og að þær myndu allar fyrnast þann 16. júní 2018 óháð því hvaða aðgerðir voru framkvæmdar fyrir lok fyrningartímans. Í dómi Landsréttar í máli nr. 741/2019, sem sóknaraðili vísar til í kvörtun sinni, slær Landsréttur því föstu að með umræddu bráðabirgðaákvæði hafi kröfum sem þessum verið markaður sérstakur fyrningarfrestur sem gildi framur almennum reglum um fyrningartíma. Í því máli hafði bankanum hins vegar ekki tekist að rjúfa fyrningu fyrir lok sérstaka fyrningarfrestsins, þann 16. júní 2018. Bankinn í því

máli taldist fyrst hafa rofið fyrningu þann 1. nóvember 2018 þegar stefna málsins var birt og var þá hinn sérstaki fyrningarfrestur liðinn. Getur málið því ekki haft fordæmisgildi fyrir fyrirbyggjandi ágreining þar sem innheimtuaðgerðir varnaraðila voru framkvæmdar fyrir 16. júní 2018.

Samkvæmt almennum reglum telst aðfararhæfri kröfu slitið ef aðfararbeiðni berst sýslumanni fyrir lok fyrningartíma og gerðinni haldið fram án ástæðulauss dráttar. Þar sem innheimtuaðgerðir varnaraðila voru framkvæmdar þann 27. nóvember 2017, fyrir lok fyrningartíma kröfunnar, telst varnaraðili hafa slitið fyrningartíma kröfunnar fyrir lok hins sérstaka fyrningarfrests.

Ú r s k u r ð a r o r ð :

Kröfu sóknaraðila M, á hendur varnaraðila F er hafnað.

Reykjavík, 21. október 2021.

Auður Inga Ingvarsdóttir

Geir Arnar Marelsson

Lilja Jensen

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Magnús Fannar Sigurhansson